

Afgørelser – Reg. nr.: 06164.00

Fredningen vedrører: Bøgebjerg

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   15-06-1977

Fredningsnævnet   26-07-1978

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

FREDEDE AREALER

Kommune: Nordborg

Ejerlav: Oksbøl

Matr.nr.: 22

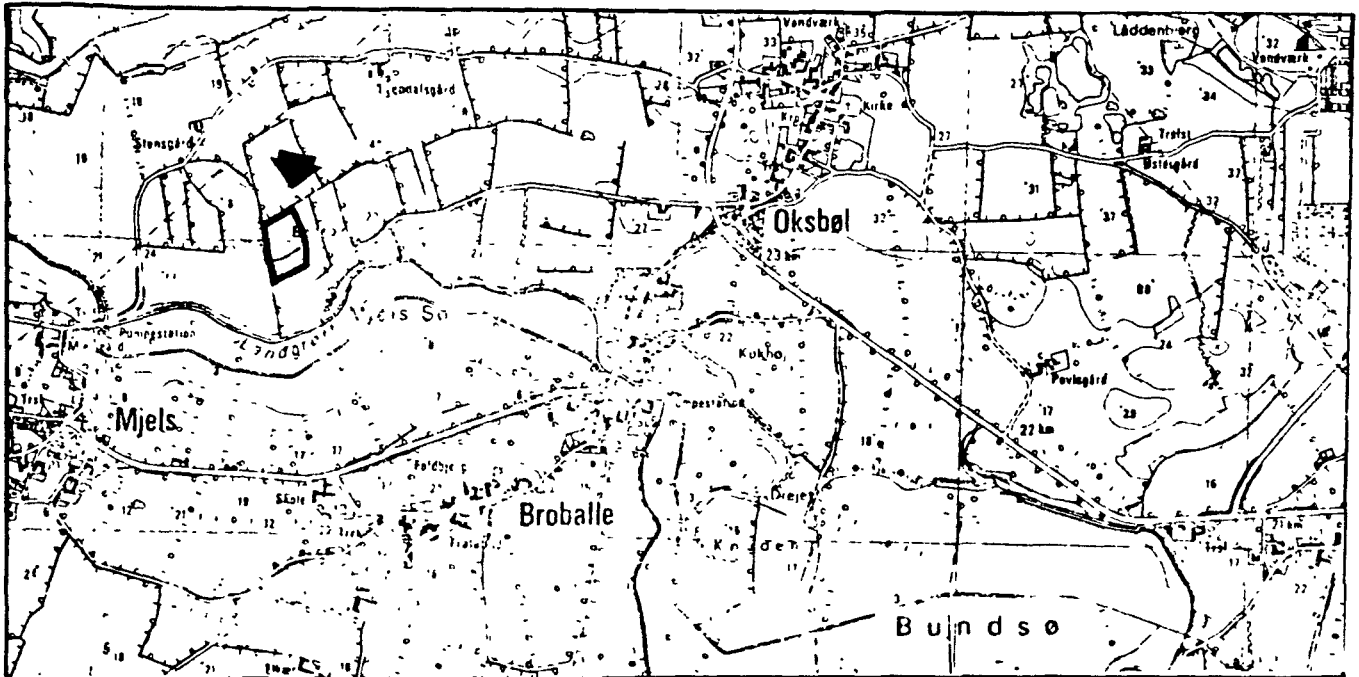
Lokalitet: Bøgebjerg ved Oksbøl

J.nr.:

F.N. j.nr.: 43/73

O.F.N.j.nr.: 2309/76

F.P.U.j.nr.: 540-90-2-75

Reproduceret af Sønderjyllands Amtsråd med tilladelse (A400/76) af Geodætisk Institut

Kort nr.: 1212 II SØ

Bekendtgjort: 26.3.1973

Fredningsnævnets kendelsesdato: 26.7.1976

Overfredn.nævnets ^{skrivelse} ~~kendelsesdato~~ 3.12.1976Arealstørrelse: 26.000 m²

Interessezone: I (landområde af største interesse)

Formål: Forhindre grusgravning

Skala: 1:25.000

Sagsrejser: Fredningsplanudvalget

Kort udarbejdet dato: 22.11.1976

Kort revideret dato:

Kort revideret dato:

Ejerforhold: Privat

Påtaleret: Fredningsnævnet og Sønder-

Diverse: jyllands amtsråd.

Indhold:

- 1) Den igangværende grusgravning bringes til ophør.
- 2) De naturlige terrænformer må ikke ændres, indvinding af sand, ler og grus m.m. er ikke tilladt.
- 3) Bebyggelse er ikke tilladt.
- 4) Opstilling af skure, boder, transformere m.m. må ikke finde sted.
- 5) Arealet må ikke benyttes som losse- eller oplagsplads.
- 6) Såning og nyplantning af træer er ikke tilladt. Opsætning af hegn (bortset fra nødvendige kreaturhegn) må ikke finde sted. Udskiftning af eks. levende hegn er tilladt.
- 7) Fredningsmyndighederne må foretage nødvendige foranstaltninger til at afbøde den eksisterende gravningsskrants virkning.

15/6-77

U D S K R I F T
af
OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

Den 15. juni 1977 afsagde overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen Ofn 2309/76 om fredning af Bøgebjerg på del af ejendommen matr.nr. 22, Oksbøl ejerlav, Oksbøl sogn, i Nordborg kommune.

Den af fredningsnævnet for Sønderjyllands amts sydlige fredningskreds den 26. juli 1976 afsagte kendelse er forelagt for overfredningsnævnet i henhold til naturfredningslovens § 25.

Da overfredningsnævnet kan tiltræde fredningsbestemmelserne samt størrelsen af de tilkendte erstatninger, stadfæstes kendelsen.

De tilkendte erstatninger, ialt 124.800 kr. med renter, samt de tilkendte omkostninger på 7.539,05 kr. er udbetalt.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Birthe Andersen

Birthe Andersen.

FREDNINGSNÆVNET >

År 1976 den 26. juli blev i
J. nr. 43/73

Fredningssag angående Bøgebjerg
på del af matr. nr. 22 Oksbøl ejerlav,
Oksbøl sogn, Nordborg kommune.

afsagt sålydende

k e n d e l s e:

Ved skrivelse af 9. marts 1973 rejste Fredningsplanudvalget for Sønderjyllands amt fredningssag for Bøgebjerg, Oksbøl sogn, Nordborg kommune, beliggende på matr. nr. 22 Oksbøl, tilhørende landmand Frants Karlsson og hustru Anna Marie Karlsson.

Som begrundelse for en fredning anføres bl.a:

"Området omkring Dyvig og Mjelsvig er ifølge det af Statens Naturfrednings- og landskabskonsulent og fredningsplanudvalget i 1972 udarbejdede "oversigtskort over fredningsinteresseområdernes fordeling" beliggende i zone I (landområde af største interesse.) Det pågældende landområde er naturvidenskabeligt interesseområde for geologi, botanik og ornitologi og repræsenterer et egnskarakteristisk kuperet glacialterræn med et stort indhold af forskellige landskabselementer.

Området indeholder således af geologisk interesse eksemplet på 3 isretninger: Nordøst-isen (Nordborg-Mikkeshøj og Oldenor), østisen (Stegsvig med forsættelse på Sundeved v/ Naldtang) og Lillebæltsgletscheren (Nordborg sø - Hopsø og muligvis Mjelsvig).

Selve Bøgebjerg er med sin højde på 40 m over havet et af de enkeltelementer, der er med til at give hele det ovenfor omtalte landområde sit værdifulde præg. Fra bakketoppen er der en storslået udsigt over hele Dyvig-området og dette er endvidere kommet til udtryk i den af fredningsplanudvalget i samarbejde med et konsulentfirma i 1966

Fl. 11.11.76

udarbejdede "landskabsplanlægning på Als" hvor man på "plan for den rekreative anvendelse" har udpeget Bøgebjerg som et vigtigt udsigtspunkt. Bøgebjerg består af 2 selvstændige og klart markerede bakketoppe (tvillingbakke) med en indbyrdes afstand på ca. 80 m, og dette topografiske forhold har medført, at man i det østfor liggende landsbysamfund Broballe indtil begyndelsen af dette århundrede har fejret midsommerfest på dette sted i landsbyen, hvorfra man på årets længste dag kunne se solen gå ned imellem tvillingbakkerne. Mødestedet skulle af den pågældende ejer have været smukt vedligeholdt med beplantninger o.s.v. til brug for denne fest.

Selve Dyvig er i "landskabsplanlægningen" udpeget til søsportscenter, med ro- og sejlklubber og dertil hørende havneanlæg. Denne tanke følges for tiden op, idet de nævnte klubber i samarbejde med Nordborg kommune og fredningsplanudvalget er ved at udforme den partielle byplanvedtægt, erhverve de nødvendige arealer ligesom en del af havneanlægget allerede er udført. Det omgivende landskab indrages i forbindelse hermed naturligt til almindelig rekreativt område, hvor den nuværende stiforbindelse fra Mjels Vig til Dyvig skal suppleres med flere, bl.a. forbi Bøgebjerg.

Ejeren af Bøgebjerg har gennem advokatfirmaet Sv.O. Jensen og E. Plum, Sønderborg, ved skrivelse af 3. september 1971 ansøgt landbrugsministeriet om tilladelse til at grave sand i bakken i henhold til § 7, stk. 3, i lov nr. 114 af 4.4. 1967 om landbrugsejendomme. -----

-----
Landbrugsministeriet har ved skrivelse af 26. juni 1972 udtalt, "at ministeriet må nære betænkelighed ved at bringe bestemmelserne i landbrugslovens § 7, stk. 1, i anvendelse til at nægte tilladelse til udnyttelse af forekomster i det omhandlede areal. Landbrugsministeriet vil dog stille sagen i bero i 4 måneder af hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt fredningsplanudvalget vil søge udvindingen af sand og grus hindret ved rejsning af fredningssag i medfør af naturfredningslovens kap. III."

Således foranlediget har fredningsplanudvalget påny behandlet sagen på udvalgets plenarmøde den 3. november 1972, og der var enighed i udvalget om, at der rejses fredningssag for at forhindre, at der skulle ske ubodelig skade på dette værdifulde landskabsområde. "

Den endelige fredningspåstand er sålydende:

1. Den igangværende grusgravning ønskes bragt til ophør ved tidspunktet for fredningssagens bekendtgørelse i henhold til naturfredningslovens § 13, ligesom der fra dette tidspunkt ikke må fjernes yderligere sand- og grusmaterialer fra gravningsstedet.
2. De naturlige terrænformer på arealet må ikke ændres, ligesom det ikke skal være tilladt at indvinde særlige forekomster i jorden (f.eks. sand, grus, sten, ler og lign.)
3. Bebyggelse skal ikke være tilladt.
4. Opstilling af skure, boder, beboelsesvogne, campingvogne, master, tårne, transformerstationer eller andre indretninger - der efter de påtaleberettiges skøn virker skæmmende på stedet - må ikke finde sted.
5. Arealet må ikke benyttes til losseplads for nogen form for såvel organisk - som uorganisk affald, hvorved også forstås udrangerede maskiner, biler eller dele deraf.
6. Såning af træer og nyttilplantning med træer på det fredede område er ikke tilladt, ligesom der med undtagelse af nødvendige kreaturhegn ikke må opsættes hegn. Udskiftning af eksisterende levende hegn kan finde sted.
7. Fredningsmyndighederne skal være berettiget til - uden udgift for ejeren - at foretage foranstaltninger, der kan afbøde den eksisterende gravningsskrænts indvirkning på landskabet, og herunder eventuelt også benytte sig af beplantninger af løvtræer.
8. Påtaleretten tillægges naturfredningsnævnet for Sønderjyllands amts sydlige fredningskreds og fredningsplanudvalget for Sønderjyllands amt. "

Arealet, der udgør ca. 26.000 m², er beliggende i landzone og er ikke omfattet af naturfredningslovens byggeliniebestemmelser.

Bekendtgørelse om sagens omfang og genstand har været indrykket i Statstidende den 26. marts 1973 og i Sønderjyden den 29. marts 1973.

I sagen er afholdt møder den 22. marts 1973, den 26. april og 13. december 1974 samt den 2. juli 1976.

På mødet den 26. april 1974/erklærede denne, hvor Frants Karlsson repr. ejerne, at han ikke ville protestere imod en fredning på de vilkår, men han ønskede fredningskendelsen udsat for at rådføre sig med en advokat vedrørende opgørelse af sit erstatningskrav. Sagen har siden beroet på undersøgelser af sand og grusmængder på arealet.

Ejerne Frants og Anna Marie Karlsson har påstået sig tillagt erstatning for manglende udnyttelse af 163.000 m³ sand eller grus med 1,25 kr. pr. m³ eller 203.750,- kr. samt godtgørelse af en regning på 4.539,05 kr. til Danmarks Geologiske Undersøgelser.

Brugeren af grusgraven, entreprenørforretningen A/S P. Moos eftf., Lavensby, Nordborg, har påstået sig tillagt erstatning opgjort således:

1. I tilbud til Østerlundskolen, Nordborg, afhentet sand 7.200 m³ til en merpris af 2.20 pr. m³ 15.840,00 kr.
2. I tilbud til den tyske skole i Lunden, afhentet sand 2.200 m³ til en merpris af 1.80 pr. m³ 3.960,00 kr.

Inddirekte udgifter:

Efter opmåling kan der yderligere udvindes

ca. 150.000 m³ sand á 1.20 180.000,00 kr.

199.800,00 kr.

Som begrundelse for kravet har de erstatningssøgende henvist til en erklæring af 24. juni 1974 fra ingeniørfirmaet Sloth Møller A/S, Sønderborg, der anslår grusmængden til ca. 150.000 m³ samt til erklæring af 26. april 1976 fra Danmarks Geologiske Undersøgelse, der anslår grusmængden til ca. 179.000 m³, idet der herfra skal fradrages en allerede udnyttet grusmængde på ca. 16.000 m³.

Fredningsplanudvalget har beregnet total volumen af hele bakken til 75.000 m³, hvilket giver en restvolumen på ca. 59.000 m³.

Det er for nævnet oplyst, at forskellen mellem de beregnede grusmængder beror på, at Danmarks Geologiske Undersøgelse ved beregningen har regnet med en sidehældning på 1:1 og en afgravning til kote 17, medens Fredningsplanudvalget har regnet med en sidehældning på 1:2 og en afgravning til kote 30.

Fredningsplanudvalget har ikke villet betride, at der i bakken er den mængde sand og grus, som er beregnet af Danmarks Geologiske Undersøgelse, men har påstået erstatningen til ejerne fastsat væsentligt lavere, idet ansøgningen af 3. september 1971 til Landbrugsministeriet om tilladelse til grusgravningen alene nævner en udnyttelse af 20-30.000 m³, hvoraf allerede ca. 16.000 m³ er udnyttet, således at erstatningen kun bør beregnes for yderligere ca. 14.000 m³.

Heroverfor har ejerne påpeget, at ansøgningen anfører, at der ønskes udnyttelse af "den sand, der findes i området, formentlig 20-30.000 m³".

Til det af brugeren rejste krav har Fredningsplanudvalget anført, at alene de direkte udgifter på 19.800 kr. bør godkendes.

Brugeren har vedrørende det rejste krav på 180.000 kr. anført, at han ifølge kontrakt af 23. marts 1971 med ejerne har forbeholdt sig ret til al sand og grus, som forefindes på ejendommen til en pris på 1,25 kr. pr. m³, samt at der ikke er nogen opsigelsesbestemmelse i kontrakten. Sand og grus fra denne grusgrav incl. kørsel til Nordborg koster ham 8 kr. pr. m³, medens m³-prisen fra nærmeste anden grusgrav incl. kørsel til Nordborg koster 20 kr. pr. m³. Den beregnede erstatning er således ikke den fortjeneste, som han er gået glip af, men alene hvad han har mistet som følge af, at han foretog læsning med egen maskine, som efter forbudet mod yderligere gravning er blevet overflødig.

Amtsrådets repræsentant har anført, at en udnyttelse af grusforekomster udover de ansøgte 20-30000 m³ ville kræve en ny ansøgning efter råstofloven, og at det må anses for tvivlsomt om en sådan var bleven givet.

Tilladelsen ville under alle omstændigheder kun være givet med en sidehældning på 1:2. I den til amtet inden den 1. april 1973 afgivne meddelelse er det anført, at indvindingen omfatter 10.000 m³ i 4 år eller 40.000 m³, samt at nuværende og planlagt gravdybde er til terrænhøjde.

Der er i nævnet enighed om, at arealet såvel af landskabelige som af naturvidenskabelige grunde er fredningsværdigt, hvorfor fredningspåstanden tages til følge.

Med hensyn til den erstatning, der vil være at tilkende i anledning af fredningen bemærkes, at den graveansøgning som gav anledning til fredningssagens rejsning angiver en grusmængde på "formentlig 20-30.000 m³", og at nævnet med amtsrådet er enig i, at en udvidelse til en mængde på ca. 179.000 m³ d.v.s. en afgravning til kote 17 ville kræve en ny ansøgning. Nævnet finder, at en yderligere tilladelse til grusgravning i hvert fald ville stille som betingelse, at sidehældning var 1:2, samt at der ikke blev afgravet længere end til omgivende terræn, hvilket i det for ejerne gunstigste tilfælde vil sige kote 25.

Alt taget i betragtning skønner nævnet herefter, at der i den af Danmarks Geologiske Undersøgelse til kote 17 opgjorte grusmængde på ca. 179.000 m³ bør fragås ca. 100.000 m³, idet det aktuelle areal er 12.000 m² og koteforskellen er 8.

Nævnet fastsætter erstatningen til ejerne til 80.000 kr. Endvidere tilkommer der ^{dem} godtgørelse for udgifter til Danmarks Geologiske Undersøgelse.

Entreprenørens erstatning fastsættes til det beløb, der er hans direkte udgift ved gravningens afbrydelse med tillæg af et beløb på 25.000 kr. for forstyrrelse og ulemper, eller ialt 44.800 kr.

Da fredningen var godkendt af ejerne på mødet den 24. april 1974 findes forrentningen af erstatningsbeløbene at burde løbe fra kravenes fremsættelse den 27. juni 1974. Renten udgør 1% over Nationalbankens pr. nævnte dato fastsatte diskonto.

Der tilkendes endvidere ejerne og brugeren i sagsomkostninger hver 1500 kr.

Et kort, dateret februar 1973, udvisende grænserne for det fredede område er vedhæftet denne kendelse.

Kendelsen vil i medfør af naturfredningslovens § 25 være at forelægge Overfredningsnævnet, men desuagtet skal sagens parter, såfremt de ønsker kendelsen ændret, selv indbringe sagen for Overfredningsnævnet inden 4 uger efter kendelsens modtagelse.

T h i b e s t e m m e s :

((Den ovenfor anførte fredningspåstand tages til følge.

Der tilkendes følgende erstatninger:

til ejerne af matr. nr. 22 Oksbøl ejerlav, Oksbøl sogn,

Frants og Anna Marie Karlsson . . . . . 80.000 kr.

til entreprenør Peter Moos's eftf. A/S, v/ Hans

Petersen, Lavensby, Nordborg . . . . . 44.800 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes med 1% over den af Nationalbanken pr. den 27. juni 1974 fastsatte diskonto fra denne dato at regne.

I sagsomkostninger betales til brugeren 1500 kr. og til ejerne 1500 kr. samt udlægsgodtgørelse 4.539,05 kr.

De tilkendte beløb med omkostninger m.v. udredes med 3/4 af statskassen og 1/4 af Sønderjyllands Amtsfond.))

UDSKRIFTENS RIGTIGHED BEKRÆFTES

Naturfredningsnævnet for Sønderjyllands
amts sydlige fredningskreds
Dommerkontoret i Tønder
Nørregade 31 . Tønder . Telf 04-72 22 05

, den 26. juli 1976.

S.A. Koustrup
formand.